

OVER DE "MATHEMATISCHE MACHINE" VAN GUILOUDE PARREE (1770) EN ANDERE "GROOTE MECHANIQUE KONST-STUKKEN" (1823) TE GENT

Voor "Ghendtsche Tydinghen" XXV/1 van 15.1.1996 schreven we een bijdrage over "De automatische beelden van **Jaquet-Droz** in Gent anno 1781".

Dergelijke bezoeken van buitenlandse "uitvinders" van automatisch bewegende of mechanische beelden waren in Gent minder zeldzaam dan men allicht zou denken. Ze lokten altijd wel een massale publieke belangstelling. Om het Gentse publiek aan te trekken werd bij voorkeur gewerkt met een krantenadvertentie. Hierbij nog een paar voorbeelden van zulke voorstellingen, resp. in de tijd van Keizerin Maria Theresia (1770) en in de Hollandse periode onder Koning Willem I (1823).

In de "Gazette van Gend" van 8 januari 1770 lezen we de volgende advertentie: "Men laet een ider weten, dat alhier is aengekomen Sr. **Guiloude Parrée**, met eene nieuwe Mathematische Machine, door hem zelf gemaekt, representerende eenen *Turk*, den welken antwoord alle vraegen voor zynen Meester, en voor alle Heeren en Dames, hy verstaet jaer en maendgetal, en vertoont nieuwe curieuse Konsten. De tweede Figure verbeeld eene *Indiaensche Vrouwe* met eenen witten Water-Vogel, dezen Water-Vogel geeft, volgens het bevelen van alle Heeren en Dames, Wyn van alderhande soorten ofte koleuren. De derde Figur verbeeld eenen

Oostindischen Droguist, hy brengt op het bevelen van alle Heeren en Dames Drogueryen voord. Deze uytstekende Machinen hebben niet alleen de verwonderinge van Hunne Keyzerlyke Majesteyten en den Koning van Pruysen, als mede van den Heer Prins van Oragnen en Nassau tot zig getrokken, maer ook van alle de gene die de zelve aenschouwt hebben. De eerste Plaetse is twee Schellingen, de tweede eenen Schelling, en de derde eenen Plaquet (= zilveren munt in de Oostenrijkse Nederlanden). Het is in de Herberge de *Nieuwe Vischmerkt*, alwaer deze Machinen geheel den dag door te zien zyn."

Waar deze Sr. Guiloude Parrée vandaan kwam, wordt niet meegedeeld. Vermoedelijk was hij Fransman of Zwitser. Dit laatste was een halve eeuw later ook het geval bij de volgende advertentie, verschenen in de "Gazette van Gend" nr. 1248 van 1 december 1823:

"Konstryk spektakel van Geneve.

De ondergeteekende hebben d'eere het public kenbaer te maeken dat zy dagelyks continueeren met hunne vertooningen van oprechte voordbrengsels uyt de voornaemste fabrique van Zwitserland, waer onder vele voorwerpen, die men kan bewyzen van massif goud en zilver gemaekt te zyn, als de *zilvere Vogel-muyte* met de zingende Kolobrie (sic), de *goude Vogel-muyte* met dito kleynderen Vogel, de *goude Vogel-dooze* n° 1, de *goude Vogeldooze* n° 2, de *goude Horlogie* met noch kleynder Vogelken, de *goude Rups*, den *Koorden danser*, ook van massif goud; naer alle deze stukken ook de *grootte mechanique Konst-stukken* die algenoegezaem aen het geëerd public bekend zyn, dus onnoodig om er veel van te melden, dewyl den *Automat-trompetter* van den aenschouwers veel roem heeft weggedraegen. Men zal beginnen des avonds om 5 uren en continuëeren tot negen uren. Den prys is eenen franc voor ingang. De vertooningen zullen plaetse hebben in de *Schippers-kapelle*, Recollectenplen, n° 17. G. van Vliet & Comp."

Deze adverteerders zijn blijkbaar alleen maar de uitbaters van dit rondreizend spektakel. In hun advertentie wordt niet met name meegedeeld welke die "voornaemste fabrique van Zwitserland" is, die de kleine gouden en zilveren voorwerpen en de grote "mechanique konst-stukken" heeft vervaardigd.

Zijn nog andere optredens van deze of soortgelijke mechanische automaten elders in Vlaanderen historisch geattesteerd?

Paul HUYS
